

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΑΑ 2014-2020

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Ευρώπη επενδύει στις
Αγροτικές περιοχές

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020
(ΠΑΑ 2014-2020)**

**ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 108/30.03.2018
(2^Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ)**

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER Ν. ΔΡΑΜΑΣ**

**ΜΕΤΡΟ 19: «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΚ - ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)»**

**ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2: «ΣΤΗΡΙΞΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD/LEADER)»**

ΔΡΑΣΗ 19.2.4: «ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ»

ΔΡΑΣΗ 19.2.5: «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ»

ΔΡΑΣΗ 19.2.6: «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΑΣΩΝ»

**ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α/22-4-2005).
2. Το Ν. 4314/2014 για τη διαχείριση, τον έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020» (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014), όπως ισχύει.
3. Τη με αρ. πρωτ. 24944/20.09.2016 (ΦΕΚ 3066/Β'/26.09.2016) Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού & Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Αναδιάρθρωση των Ειδικών Υπηρεσιών του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020».
4. Τη με αρ. πρωτ. 2545/17.10.2016 (ΦΕΚ 3447/Β'/2016) Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού, Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, με την οποία εκχωρούνται αρμοδιότητες της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020 Α. Στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Περιφερειών και Β. Στις Γενικές Διευθύνσεις Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειών, ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης Πράξεων ΠΑΑ.
5. Τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, όπως ισχύει κάθε φορά.
6. Τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου, όπως ισχύει κάθε φορά.
7. Τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον με αρ. 1084/14-06-2017 Κανονισμό της ΕΕ.
8. Τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («De Minimis»).
9. Τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως κάθε φορά.
10. Την αρ. C (2015) 9170/11.12.2015 Απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020.
11. Την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01).
12. Τη με αρ. πρωτ. 110427/ΕΥΘΥ/1020 (ΦΕΚ 3521/01.11.2016) τροποποίηση και αντικατάσταση της με αρ. πρωτ. 81986/ΕΥΘΥ 712/31.07.2015 (ΦΕΚ 1822/Β/24.08.2015) Υπουργικής Απόφασης «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 - Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων».

13. Τις από 04.04.2016 αποφάσεις - συμπεράσματα της 1^{ης} Συνεδρίασης της Επ. Παρακολούθησης του ΠΑΑ της Ελλάδας 2014-2020, όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΠΑΑ 2014-2020, όπως ισχύουν.
14. Τη με αρ. πρωτ. 3417/22.12.2016 (ΦΕΚ 4222/Β'/28.12.2016) τροποποίηση της με αρ. πρωτ. 1065/19.04.2016 (ΦΕΚ 1273/Β'/04.05.2016) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Θέσπιση διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΠΑΑ 2014-2020» (ΣΔΕ),
15. Τη με αρ. πρωτ. 152950/23-10-2015 ΚΥΑ έγκρισης της Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ΠΑΑ 2014-2020»
16. Την υπ' αριθ. 3206/21-12-2016 (ΦΕΚ 4111/Β) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σχετικά με την «Έγκριση προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης του ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και κατανομή πιστώσεων Δημόσιας Δαπάνης».
17. Την υπ' αριθ. 2635/20-9-2017/ΦΕΚ 3313/17 Κοινή Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομίας & Ανάπτυξης «Περί πλαισίου λειτουργίας του Υπομέτρου 19.2 «Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/LEADER)» του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας περιόδου 2014-2020», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει κάθε φορά.
18. Τη με αρ. πρωτ. 13215/30-11-2017 (ΦΕΚ 4285/Β' /8-12-2017) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων».
19. Το με αρ. πρωτ. 140022/ΕΥΚΕ 6930/19-12-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ, με το οποίο δόθηκε η έγκριση του σχεδίου της πρόσκλησης
20. Την με αρ. πρωτ. 1.2/ΠΡΑΚΤ.7/27.02.2018 απόφαση της ΕΔΠ CLLD/LEADER Ν. Δράμας, η οποία εγκρίνει την παρούσα πρόσκληση της Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) Αναπτυξιακής Δράμας - Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α., προς τους δυνητικούς δικαιούχους για την υποβολή αιτήσεων στήριξης.
21. Το με αρ. πρωτ. 675/19.03.2018 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης (ΕΥΔ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης με το οποίο δόθηκε η σύμφωνη γνώμη επί του σχεδίου πρόσκλησης της Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) προς τους δυνητικούς δικαιούχους για την υποβολή αιτήσεων στήριξης.
22. Την με αρ. πρωτ. 2/ΠΡΑΚΤ.10/30.05.2018 απόφαση της ΕΔΠ CLLD/LEADER Ν. Δράμας, η οποία τροποποιεί την παρούσα πρόσκληση της Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) Αναπτυξιακής Δράμας - Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α. σε ότι αφορά την ημερομηνία λήξης της ηλεκτρονικής υποβολής της πρότασης και της κατάθεσης του «φυσικού φακέλου».
23. Την με αρ. πρωτ. 2/ΠΡΑΚΤ.13/27.08.2018 απόφαση της ΕΔΠ CLLD/LEADER Ν. Δράμας, η οποία τροποποιεί την παρούσα πρόσκληση της Ομάδας Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) Αναπτυξιακής Δράμας - Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α. σε ότι αφορά την ημερομηνία λήξης της ηλεκτρονικής υποβολής της πρότασης και της κατάθεσης του «φυσικού φακέλου».

Κ Α Λ Ε Ι

Τους φορείς που εμπίπτουν στις παρακάτω κατηγορίες δυνητικών Δικαιούχων (ανάλογα με την επιλεξιμότητά τους σε κάθε προκηρυσσόμενη υποδράση σύμφωνα με το Αναμορφωμένο Τοπικό Πρόγραμμα):

- ΟΤΑ Α & Β βαθμού και φορείς τους,
- Φορείς Δημοσίου Τομέα,
- Ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων,
- Φυσικά ή νομικά πρόσωπα,
- Την ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε. ή μέλος αυτής.

Ως Φορείς Δημοσίου Τομέα νοούνται: Δημόσιες υπηρεσίες και φορείς της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, ανεξάρτητα της νομικής τους μορφής, συγκροτούν την έννοια του δημόσιου τομέα και περιλαμβάνονται στο «Μητρώο Υπηρεσιών και Φορέων της Ελληνικής Διοίκησης» έτσι όπως καταρτίζεται από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης σε ετήσια βάση.

Επιπλέον για τους δικαιούχους ισχύουν τα εξής:

1. δύνανται να είναι υφιστάμενες, είτε υπό ίδρυση επιχειρήσεις. Ειδικά για τις υπό ίδρυση:
  - 1.1 για τις ατομικές επιχειρήσεις, αρκεί η αίτηση στήριξης
  - 1.2 για τα Νομικά Πρόσωπα απαιτείται σχέδιο καταστατικού συνημμένο στην αίτηση στήριξης και σε κάθε περίπτωση απόκτηση ΑΦΜ πριν την ένταξη της πράξης.
2. δικαιούχος δύνανται να είναι το νομικό πρόσωπο που έχει συστήσει την ΟΤΔ ή μέλος που την απαρτίζει συμπεριλαμβανομένων και των μελών της ΕΔΠ καθώς επίσης και μέλη του ΔΣ του εν λόγω νομικού προσώπου, **σε επίπεδο φορέων**.
3. δικαιούχος δύνανται να είναι εργαζόμενος σε ΔΕΚΟ, εφόσον δεν κωλύεται από διατάξεις του καταστατικού της ΔΕΚΟ ή Δημόσιος Υπάλληλος που διαθέτει σχετική άδεια από αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο.

Δικαιούχοι δεν μπορεί να είναι:

1. εξωχώριες / υπεράκτιες εταιρείες.
2. φυσικά πρόσωπα:
  - 2.1. στελέχη της ΟΤΔ,
  - 2.2. στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ,
  - 2.3. εκπρόσωποι φορέων στην ΕΔΠ και στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

Για την υποβολή προτάσεων έργων (πράξεων), προκειμένου να ενταχθούν και χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Μέτρου 19, Υπομέτρου 19.2 του ΠΑΑ 2014-2020 (για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα) και για τις πιο κάτω δράσεις, υποδράσεις:

Δράση 19.2.4 Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

- **19.2.4.1** Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.
- **19.2.4.2** Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (ενδεικτικά: παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία).
- **19.2.4.3** Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: σημάσεις, δημόσιοι κοινόχρηστοι χώροι, ενημέρωση επισκεπτών, ποδηλατικές διαδρομές).

- **19.2.4.4** Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- **19.2.4.5** Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικό-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια).

Δράση 19.2.5 Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών στον πρωτογενή τομέα, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

- **19.2.5.1** Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Δράση 19.2.6 Ανάπτυξη και βελτίωση βιωσιμότητας δασών, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

- **19.2.6.1.1** Πρόληψη δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.
- **19.2.6.1.2** Αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.

1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

Στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις δημοσίου χαρακτήρα που συμβάλουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στην εξυπηρέτηση και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, για την επίτευξη των στόχων της συγκεκριμένης τοπικής στρατηγικής. Οι εν λόγω παρεμβάσεις παρέχονται δωρεάν στο ευρύ κοινό, ή η όποια χρηματική συνεισφορά από το κοινό καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία.

Ειδικά, στο πλαίσιο εφαρμογής της δράσης 19.2.4 δεν είναι δυνατή η ένταξη πράξεων, που με άμεσο ή έμμεσο τρόπο προκαλούν επιχειρηματικό / ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή εφαρμογής ή στους φορείς και τους επαγγελματίες/ιδιώτες που δραστηριοποιούνται σε αυτήν, δεδομένου ότι στην αντίθετη περίπτωση αποτελούν κρατική ενίσχυση που θίγει τον ανταγωνισμό.

Αναλυτικότερα, οι ενδεικτικές δράσεις και υποδράσεις που δύναται να υλοποιηθούν, μέσω των τοπικών στρατηγικών, όσον αφορά σε δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις είναι οι ακόλουθες:

Δράση 19.2.4 Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

19.2.4.1 Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.

Η υποδράση αφορά σε υποδομές μικρής κλίμακας εντός οικισμών. Οι πράξεις που μπορούν να υλοποιηθούν βάσει της υποδράσης αφορούν σε έργα κατασκευής / βελτίωσης δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, οδοποιίας, καθώς και έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτηρίων. Στην παρούσα υποδράση δύναται να ενταχθούν και λοιπές σχετικές πράξεις, οι οποίες υλοποιούνται εντός οικισμών και αφορούν σε βασικές υποδομές για την βελτίωση της διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού (ενδεικτικά: διευθετήσεις χειμάρρων, έργα αντιστήριξης πρανών).

Δεδομένου ότι υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχείρισης στερεών ή υγρών αποβλήτων περιλαμβάνουν και τμήματα εκτός οικισμών αλλά στοχεύουν αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των κατοίκων των οικισμών μπορούν να υποβληθούν προτάσεις που αφορούν στις εν λόγω υποδομές και περιλαμβάνουν και εργασίες/φυσικό αντικείμενο εκτός οικισμών.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 20 Καν. (ΕΕ) 1305/2013, Άρθ. 56 Καν. (ΕΕ) 651/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους.

Ποσοστό επιχορήγησης: έως 100% (για επενδύσεις χωρίς κέρδη).

Στόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER Ν. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L02 - Βελτίωση οικιστικού περιβάλλοντος: Σκοπός είναι η βελτίωση υποδομών όπως αυτή της επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικοί καθαρισμοί) ή της ύδρευσης σε οικισμούς των οποίων οι ανάγκες έχουν αυξηθεί και η βελτίωση των υποδομών αυτών εξυπηρετεί άμεσα κάποια οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερα τον τουρισμό.
- L03 - Βελτίωση ποιότητας ζωής: Σκοπός είναι η βελτίωση υποδομών που μπορούν να συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση των αναγκών του ντόπιου πληθυσμού και επιδρούν θετικά στην ατομική και κοινωνική ανάπτυξη.
- L04 - Διατήρηση του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο: Σκοπός είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεχόμενων υπηρεσιών και υποδομών (δομές προστασίας, υγειονομική περίθαλψη, πολιτισμός, αθλητισμός, κλπ.) που θα συμβάλλουν στη γενικότερη θεώρηση της υπαίθρου ως ενός αξιόβιωτου χώρου που θα σέβεται και θα ικανοποιεί τις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € εκτός των έργων που αφορούν διαχείριση στερεών / υγρών αποβλήτων, καθώς και έργων ύδρευσης στα οποία το συνολικό επιλέξιμο κόστος δύναται να ανέλθει μέχρι 2.000.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Κτιριακές εγκαταστάσεις και έργα υποδομής και περιβάλλοντος χώρου
- Μηχανολογικό Εξοπλισμό
- Λοιπό Εξοπλισμό
- Εξοπλισμό ΑΠΕ
- Μελέτες
- Διαμόρφωση Χώρων
- Δαπάνες για απόκτηση γης
- Δαπάνες απαλλοτριώσεων

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER Ν. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

19.2.4.2 Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (ενδεικτικά: παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία).

Η υποδράση αφορά σε δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση βασικών υπηρεσιών, με σκοπό την εξυπηρέτηση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού. Στην παρούσα υποδράση δύναται να ενταχθούν πράξεις όπως παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κέντρα απασχόλησης και φροντίδας νέων, ηλικιωμένων ή ΑμεΑ, αθλητικοί χώροι.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 20 Καν. (ΕΕ) 1305/2013, Άρθ. 55 Καν. (ΕΕ) 651/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων.

Ειδικότερα, οι επενδύσεις που θα συμπεριληφθούν στην υποδράση, **αναμένεται να βελτιώσουν τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες** και σχετικές υποδομές για τον αγροτικό πληθυσμό και να αναβαθμίσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Ορισμένες από τις επενδύσεις που μπορούν να ενισχυθούν στο πλαίσιο της υποδράσης είναι:

- Παιδικόι σταθμοί και αίθουσες δημιουργικής απασχόλησης για φύλαξη και απασχόληση παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Αγροτικά ιατρεία με σκοπό την αμεσότερη πρόληψη και φροντίδα του αγροτικού πληθυσμού.
- Δημιουργία ή εκσυγχρονισμός Κέντρων φροντίδας ηλικιωμένων με σκοπό την ιατρική φροντίδα και την κοινωνική προστασία ατόμων 3ης ηλικίας, καθώς και ΚΑΠΗ.
- Δημιουργία Κέντρων Νεότητας, που θα παρέχουν ποικίλες δραστηριότητες και διεξόδους στους νέους (χορωδία, αθλητικές δραστηριότητες, εκμάθηση χορού, ζωγραφική, γλυπτική, διοργάνωση εκδρομών, κλπ.).
- Καταφύγια αδέσποτων ζώων στα οποία θα παρέχεται προσωρινά άσυλο σε αυτά, καθώς και προληπτική και θεραπευτική αγωγή, μέχρι να εκδηλωθεί ενδιαφέρον από πολίτες για την υιοθέτησή τους.
- Αποκατάσταση κτιρίων για στέγαση υπηρεσιών με σκοπό την επίδειξη τοπικών προϊόντων.
- Αθλητικές εγκαταστάσεις και χώροι αθλητισμού.

Ποσοστό επιχορήγησης: έως 100% (για επενδύσεις χωρίς κέρδη βάσει χρηματοοικονομικής ανάλυσης). Εναλλακτικά, στις περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 53 και 55 του Καν. 651/2014, το μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης δύναται να καθοριστεί στο 80% των επιλέξιμων δαπανών χωρίς την διεξαγωγή χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Στόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L02 - Βελτίωση οικιστικού περιβάλλοντος: Σκοπός είναι η βελτίωση υποδομών όπως αυτή της επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικοί καθαρισμοί) ή της ύδρευσης σε οικισμούς των οποίων οι ανάγκες έχουν αυξηθεί και η βελτίωση των υποδομών αυτών εξυπηρετεί άμεσα κάποια οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερα τον τουρισμό.
- L03 - Βελτίωση ποιότητας ζωής: Σκοπός είναι η βελτίωση υποδομών που μπορούν να συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση των αναγκών του ντόπιου πληθυσμού και επιδρούν θετικά στην ατομική και κοινωνική ανάπτυξη.
- L04 - Διατήρηση του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο: Σκοπός είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεχόμενων υπηρεσιών και υποδομών (δομές προστασίας, υγειονομική περίθαλψη, πολιτισμός, αθλητισμός, κλπ.) που θα συμβάλλουν στη γενικότερη θεώρηση της υπαίθρου ως ενός αξιοβίωτου χώρου που θα σέβεται και θα ικανοποιεί τις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Κτιριακές εγκαταστάσεις και έργα υποδομής και περιβάλλοντος χώρου
- Μηχανολογικό Εξοπλισμό
- Λοιπό Εξοπλισμό
- Εξοπλισμό ΑΠΕ

- Μελέτες
- Μελέτες για έκδοση οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες που σχετίζονται με την εκτέλεση του έργου
- Αξιοποίηση διαδικτύου
- Διαμόρφωση Χώρων
- Δαπάνες για απόκτηση γης
- Αγορά μεταφορικών μέσων για την εξυπηρέτηση ευπαθών ομάδων

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

19.2.4.3 Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: σημάνσεις, δημόσιοι κοινόχρηστοι χώροι, ενημέρωση επισκεπτών, ποδηλατικές διαδρομές).

Η υποδράση αφορά σε έργα μικρής κλίμακας που συμβάλουν / στοχεύουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής όπως άλση, πάρκα/πλατείες, μονοπάτια, διαδρομές, αξιοθέατα, καταφύγια, παρατηρητήρια, θέσεις θέας. Παράλληλα, μέσω της υποδράσης μπορούν να υλοποιηθούν πράξεις οι οποίες αφορούν στην τουριστική ενημέρωση και εξυπηρέτηση της περιοχής εφαρμογής όπως η δημιουργία, βελτίωση και εκσυγχρονισμός των τοπικών κέντρων τουριστικής πληροφόρησης, η δημιουργία ιστοσελίδων, παραγωγή πληροφοριακού και τουριστικού υλικού, δημόσιες υποδομές που κρίνονται απαραίτητες για την αύξηση της προσβασιμότητας σε επισκέψιμους χώρους. Οι πράξεις που θα ενταχθούν μπορούν να έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και με ιδιωτικές επενδύσεις.

Στο πλαίσιο της υποδράσης, οποιαδήποτε πράξη τουριστικής φύσεως θα πρέπει να στοχεύει αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των επισκεπτών (π.χ. σημεία πληροφόρησης) και όχι στην προβολή της περιοχής με στόχο την αύξηση της επισκεψιμότητας (παρά μόνο αιτιολογημένα σε τοπικό επίπεδο) ή την προβολή προϊόντων που συνδέονται με και εξυπηρετούν ιδιωτικά συμφέροντα.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 20 Καν. (ΕΕ) 1305/2013, Άρθ. 56 Καν. (ΕΕ) 651/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων.

Ποσοστό επιχορήγησης: έως 100% (για επενδύσεις χωρίς κέρδη)

Στόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L09 - Ερμηνεία του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου: Σκοπός είναι η ερμηνεία και ανάδειξη της αξίας του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής παρέμβασης (και ειδικότερα εκείνων των στοιχείων που της προσδίδουν μοναδικότητα) σε υπερτοπικό επίπεδο μέσω της χρήσης, κυρίως, νέων τεχνολογιών.
- L11 - Παροχή ποιοτικής τουριστικής υποδομής και πληροφόρησης: Σκοπός είναι η βελτίωση ή / και συμπλήρωση της υφιστάμενης υποδομής δημόσιου χαρακτήρα με γνώμονα την αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας. Σε ότι αφορά την ενημέρωση των τουριστών, σκοπός είναι η εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Κτιριακές εγκαταστάσεις και έργα υποδομής και περιβάλλοντος χώρου
- Μηχανολογικό Εξοπλισμό
- Λοιπό Εξοπλισμό
- Εξοπλισμό ΑΠΕ
- Μελέτες
- Μελέτες για έκδοση οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες που σχετίζονται με την εκτέλεση του έργου
- Ανάπτυξη λογισμικού
- Διαμόρφωση Χώρων

Στο πλαίσιο της υποδράσης δεν είναι επιλέξιμη η διοργάνωση και η συμμετοχή σε εκθέσεις, η διοργάνωση, η συμμετοχή με τουριστικούς operators, και η εκτύπωση ενημερωτικού υλικού.

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

19.2.4.4 Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Η υποδράση αφορά στη διατήρηση της πολιτιστικής παράδοσης ή άλλων στοιχείων της περιοχής εφαρμογής, τα οποία προβάλλονται μέσα από τις τοπικές εκδηλώσεις. Οι πράξεις που δύναται να υλοποιηθούν θα πρέπει να συνδέονται με άμεσο τρόπο με τη διατήρηση των τοπικών στοιχείων της περιοχής όπως για παράδειγμα η παράδοση, τα έθιμα, η λαογραφία, η ιστορία, τα τοπικά προϊόντα και επαγγέλματα. Η ενίσχυση αφορά σε πράξεις άυλου χαρακτήρα.

Οι προτεινόμενες εκδηλώσεις θα πρέπει να έχουν στόχο τη διατήρηση πολιτιστικών / ιστορικών/ περιβαλλοντικών κλπ. στοιχείων της περιοχής ή τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και όχι την προσέλκυση τουριστών ή την άμεση ή έμμεση προβολή ιδιωτικών συμφερόντων.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 20 Καν. (ΕΕ) 1305/2013, Άρθ. 53 Καν. (ΕΕ) 651/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων.

Ποσοστό επιχορήγησης: έως 100% (για επενδύσεις χωρίς κέρδη βάσει χρηματοοικονομικής ανάλυσης). Εναλλακτικά, στις περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 53 και 55 του Καν. 651/2014, το μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης δύναται να καθοριστεί στο 80% των επιλέξιμων δαπανών χωρίς την διεξαγωγή χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Στόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L03 - Βελτίωση ποιότητας ζωής
- L04 - Διατήρηση του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο

Έμμεσος σκοπός των ανωτέρω στόχων είναι η τόνωση του αισθήματος της ιδιαίτερης ταυτότητας του ντόπιου πληθυσμού και η θετική επίδραση στην τόνωση του κοινωνικού κεφαλαίου.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 50.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Σχεδιασμός και παραγωγή πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού
- Διαφημιστικές καταχωρήσεις
- Αξιοποίηση διαδικτύου
- Διεξαγωγή ημερίδων εκδηλώσεων ενημέρωσης
- Μίσθωση χώρων και εξοπλισμού
- Διαμόρφωση χώρων
- Συμμετοχή άμεσα εμπλεκόμενων φορέων -προσώπων σε εκδηλώσεις
- Οργάνωση πολιτιστικών δρώμενων

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

19.2.4.5 Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικό-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια).

Μέσω της υποδράσης δύναται να υλοποιηθούν πράξεις που συνδέονται με:

- Την πολιτιστική κληρονομιά, όπως για παράδειγμα μελέτες καταγραφής, ενίσχυση πολιτιστικών συλλόγων μέσω της προμήθειας μουσικών οργάνων, παραδοσιακών φορεσιών, δημιουργία εκθετηρίων - συλλογών, πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, βιβλιοθηκών, παρεμβάσεις για τη διατήρηση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια.
- Την φυσική κληρονομιά, όπως μικρής κλίμακας τεχνικά έργα καθαρισμού, προστασίας ή αποκατάστασης / αναβάθμισης τοπίων και χώρων.
- Την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, όπως δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης, διοργάνωση συναντήσεων, ημερίδων, σχεδίαση ενημερωτικού υλικού.

Οι προτεινόμενες πράξεις θα πρέπει να έχουν στόχο τη διατήρηση πολιτιστικών / ιστορικών/ περιβαλλοντικών κλπ. στοιχείων της περιοχής ή τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και όχι την προσέλκυση τουριστών ή την άμεση ή έμμεση προβολή ιδιωτικών συμφερόντων.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 20 Καν. (ΕΕ) 1305/2013, Άρθ. 53 Καν. (ΕΕ) 651/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων. Δικαιούχος στην εν λόγω υποδράση δύναται να είναι και η ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε. ή μέλος αυτής.

Ποσοστό επιχορήγησης: έως 100% (για επενδύσεις χωρίς κέρδη βάσει χρηματοοικονομικής ανάλυσης). Εναλλακτικά, στις περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 53 και 55 του Καν. 651/2014, το μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης δύναται να καθοριστεί στο 80% των επιλέξιμων δαπανών χωρίς την διεξαγωγή χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

ΠΣτόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L04 - Διατήρηση του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο: Έμμεσος σκοπός είναι η τόνωση του αισθήματος της ιδιαίτερης ταυτότητας του ντόπιου πληθυσμού και η θετική επίδραση στην τόνωση του κοινωνικού κεφαλαίου.
- L09 - Ερμηνεία του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου: Σκοπός είναι η ερμηνεία και ανάδειξη της αξίας του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής παρέμβασης (και ειδικότερα εκείνων των στοιχείων που της προσδίδουν μοναδικότητα) σε υπερτοπικό επίπεδο μέσω της χρήσης, κυρίως, νέων τεχνολογιών.
- L11 - Παροχή ποιοτικής τουριστικής υποδομής και πληροφόρησης: Σκοπός είναι η βελτίωση ή / και συμπλήρωση της υφιστάμενης υποδομής δημόσιου χαρακτήρα με γνώμονα την αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας. Σε ό,τι αφορά την τουριστική ενημέρωση σκοπός είναι η εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος ανά επένδυση για τη δημιουργία, βελτίωση και επέκταση υποδομών θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 €, ενώ το συνολικό επιλέξιμο κόστος για τις άυλες ενέργειες θα ανέρχεται μέχρι 50.000,00 €.

Οι επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Κτιριακές εγκαταστάσεις και έργα υποδομής και περιβάλλοντος χώρου
- Μηχανολογικός Εξοπλισμός
- Λοιπός Εξοπλισμός
- Εξοπλισμός ΑΠΕ
- Μελέτες
- Μελέτες για έκδοση οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες που σχετίζονται με την εκτέλεση του έργου
- Ανάπτυξη λογισμικού
- Διαμόρφωση Χώρων
- Μελέτες έρευνας αγοράς, μάρκετινγκ προϊόντων
- Δαπάνη ενημέρωσης επισκεπτών
- Σχεδιασμός και παραγωγή πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού
- Δημιουργία ντοκιμαντέρ
- Διεξαγωγή ημερίδων εκδηλώσεων ενημέρωσης
- Μίσθωση χώρων και εξοπλισμού
- Εξοπλισμός και οπτικοακουστικά μέσα
- Παραγωγή-αγορά εκθεσιακού υλικού
- Έρευνα / καταγραφή πολιτιστικών, λαογραφικών και ιστορικών στοιχείων
- Κατασκευή - αγορά παραδοσιακών φορεσιών
- Κατασκευή - αγορά παραδοσιακών μουσικών οργάνων

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής

Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

Δράση 19.2.5 Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών στον πρωτογενή τομέα, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

19.2.5.1 Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Η υποδράση αφορά στην βελτίωση της σύνδεσης των κτηνοτροφικών και γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τις μεταποιητικές μονάδες της περιοχής, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, για την ταχύτερη και ασφαλέστερη μεταφορά των ευπαθών προϊόντων καθώς και τη μείωση του κόστους μεταφοράς τους και με τελικό σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση μίας πράξης εντός της υποδράσης είναι η ύπαρξη και εξυπηρέτηση μεταποιητικών μονάδων (τουλάχιστον μίας) που δραστηριοποιούνται στην περιοχή εφαρμογής του Τοπικού Προγράμματος, παράλληλα με την εξυπηρέτηση του συνόλου των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 17 Καν. (ΕΕ) 1305/2013.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα.

Ποσοστό επιχορήγησης: 100% των επιλέξιμων δαπανών

Στόχοι της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι οι κάτωθι:

- L04 - Διατήρηση του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο: Έμμεσος σκοπός του Τοπικού Προγράμματος που προκύπτει μέσα από τη στοχευμένη δημόσια παρέμβαση που υποβοηθά την οικονομική δραστηριότητα ιδιωτών.
- L06 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων: Σκοπός είναι η ενίσχυση της πρόσβασης των τοπικών επιχειρήσεων του Πρωτογενούς Τομέα στις μεταποιητικές μονάδες του Νομού.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Συνολική δαπάνη κατασκευής έργου

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Δράση 19.2.6 Ανάπτυξη και βελτίωση βιωσιμότητας δασών

19.2.6.1.1 Πρόληψη δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.

Η υποδράση αφορά στην ενίσχυση πράξεων για την πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα καθώς και συμβάντα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Μέσω της υποδράσης μπορούν να ενισχυθούν πράξεις όπως έργα προστατευτικών υποδομών, πρόληψης πυρκαγιών.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 24 Καν. (ΕΕ) 1305/2013 και Άρθ. 34 Καν. (ΕΕ) 702/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Ποσοστό επιχορήγησης: 100% των επιλέξιμων δαπανών

Στόχος της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι ο κάτωθι:

- L07 - Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης των φυσικών οικοσυστημάτων: Σκοπός είναι η διατήρηση υγιών παραγωγικών οικοσυστημάτων με χαμηλό βαθμό προσβολής από ασθένειες, έντομα και με υποδομή πυροπροστασίας. Απώτερος σκοπός είναι η ενίσχυση ενός εύρωστου και βιώσιμου δασοκομικού κλάδου που θα δώσει θέσεις εργασίας στις παραδασόβιες κοινότητες της περιοχής παρέμβασης.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Συνολική δαπάνη κατασκευής έργου

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

19.2.6.1.2 Αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.

Η υποδράση αφορά στην ενίσχυση πράξεων για την αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα καθώς και συμβάντα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Μέσω της υποδράσης μπορούν να ενισχυθούν πράξεις όπως έργα αποκατάστασης δασικού δυναμικού.

Νομικό/θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης: Άρθ. 24 Καν. (ΕΕ) 1305/2013 και Άρθ. 34 Καν. (ΕΕ) 702/2014.

Δικαιούχοι: ΟΤΑ Α και Β βαθμού και φορείς τους, φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Ποσοστό επιχορήγησης: 100% των επιλέξιμων δαπανών

Στόχος της υποδράσης, σύμφωνα με το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER N. Δράμας, είναι ο κάτωθι:

- L07 - Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης των φυσικών οικοσυστημάτων: Σκοπός είναι η διατήρηση υγιών παραγωγικών οικοσυστημάτων με χαμηλό βαθμό προσβολής από ασθένειες, έντομα και με υποδομή πυροπροστασίας. Απώτερος σκοπός είναι η ενίσχυση ενός εύρωστου και βιώσιμου δασοκομικού κλάδου που θα δώσει θέσεις εργασίας στις παραδασόβιες κοινότητες της περιοχής παρέμβασης.

Πεδίο και γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής της υποδράσης:

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της υποδράσης το συνολικό επιλέξιμο κόστος θα ανέρχεται μέχρι 600.000,00 € και θα καλύπτουν δαπάνες που ενδεικτικά θα αφορούν σε:

- Συνολική δαπάνη κατασκευής έργου

Η υποδράση δύναται να εφαρμοστεί στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας, ήτοι στο σύνολο των Δήμων Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης και Δράμας εκτός της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας. Κατ' εξαίρεση, εντός της Δημοτικής

Κοινότητας Δράμας, επιτρέπεται η υλοποίηση πράξεων στους οικισμούς: Αμπελάκια, Νέα Σεβάστεια και Ταξιάρχες - Τιμόθεος.

Προσοχή: Ο Πίνακας Τιμών Μονάδος για κτιριακές υποδομές, που επισυνάπτεται στην παρούσα, εφαρμόζεται μόνο σε όσα έργα δεν υλοποιούνται με Δημόσια Σύμβαση (Κρατικά Τιμολόγια).

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

2.1 Οι προτάσεις που θα υποβληθούν θα πρέπει να εμπίπτουν στις ακόλουθες περιοχές εστίασης του ΠΑΑ 2014-2020:

Πίνακας 1.1 (Πρωτογενείς Επιπτώσεις)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: 6 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές»

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΣΤΙΑΣΗΣ: 6B «Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές»

2.2 Οι προτάσεις που θα υποβληθούν σε κάθε προκηρυσσόμενη δράση, θα πρέπει να συνεισφέρουν στην εκπλήρωση των παρακάτω δεικτών:

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών

Δείκτης εκροών	Περιγραφή Δεικτη	Κωδικός Διάστασης / Δεδομένου Διάστασης	Περιγραφή Διάστασης / Δεδομένου Διάστασης	Δράσεις που αφορά	Τρόπος Συμπλήρωσης
01	Συνολικές δημόσιες δαπάνες			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
020	Αριθμός έργων LEADER στα οποία παρέχεται στήριξη			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
022	Αριθμός (πλήθος) φορέων υλοποίησης έργου			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
		PPT	Τύπος Δικαιούχου	ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (επιλέγει ένα δεδομένο διάστασης)
		PPT1	ΜΚΟ		
		PPT2	ΟΤΔ		
		PPT3	Δημόσιος Φορέας		
		PPT4	ΜΜΕ		
		PPT5	Άλλο		
015	Πληθυσμός που επωφελείται από βελτιωμένες υπηρεσίες/υποδομές			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6B.F	Θέσεις εργασίας - Γυναίκες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6B.M	Θέσεις εργασίας - Άνδρες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
04	Αριθμός			19.2.5.1	ΑΥΤΟΜΑΤΑ

Δείκτης εκροών	Περιγραφή Δείκτη	Κωδικός Διάστασης / Δεδομένου Διάστασης	Περιγραφή Διάστασης / Δεδομένου Διάστασης	Δράσεις που αφορά	Τρόπος Συμπλήρωσης
	εκμεταλλεύσεων/δικαιούχων στις οποίες παρέχεται στήριξη				
05	Συνολική έκταση (σε εκτάρια)			19.2.6.1.2	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
05	Συνολική έκταση (σε εκτάρια)			19.2.6.1.1	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO.ROAD	Μήκος οδοποιίας (km)			19.2.5.1	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ

3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

3.1 Η συγχρηματοδοτούμενη¹ δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων ανέρχεται σε **1.765.500,00 €** με την παρούσα πρόσκληση και κατανέμεται κατά υποδράση ως ακολούθως:

Πίνακας 1

A/A	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
(1)	(2)	(3)
1	19.2.4.1 - Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (πχ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια	500.000,00 €
2	19.2.4.2 - Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	370.000,00 €
3	19.2.4.3 - Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, τουριστική ενημέρωση, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)	400.000,00 €
4	19.2.4.4 - Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	90.000,00 €

¹ Όπου συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη είναι η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη από το ΠΑΑ για τον υπολογισμό της κοινοτικής συνεισφοράς

A/A	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
(1)	(2)	(3)
5	19.2.4.5 - Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια κ.λπ.)	250.000,00 €
6	19.2.5.1 - Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις	75.000,00 €
7	19.2.6.1.1 - Πρόληψη δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα	40.250,00 €
8	19.2.6.1.2 - Αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα	40.250,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		1.765.500,00 €

3.2 Η ΟΤΔ (με σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020) δύναται να επικαιροποιήσει το συνολικό ύψος της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης της παρούσας πρόσκλησης ή/και την κατανομή της ανά δράση και θεματική κατεύθυνση ή και να προβεί σε αιτιολογημένη ανάκληση ισχύος της πρόσκλησης, ενημερώνοντας σε κάθε περίπτωση τους δυνητικούς δικαιούχους μέσω της οικείας ιστοσελίδας (ιστοσελίδας του ΠΑΑ www.agrotikianaptixi.gr ή/και της ΟΤΔ www.aned.gr).

3.3 Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης πράξης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την κατασκευή των σχετικών υποδομών δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για επιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των υποδομών.

3.4 Στο πλαίσιο του Τοπικού Προγράμματος είναι δυνατή η υλοποίηση έργων δημοσίου χαρακτήρα των οποίων η δημόσια δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει το 40% της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (υπομέτρο 19.2).

4 ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ

4.1 Οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τα άρθρα 45, 46 και 60 (όπου έχει εφαρμογή), του Καν. (ΕΕ) 1305/2013 καθώς και των άρθρων 65-71 και του άρθρου 69§3 του Καν. (ΕΕ) 1303/2013.

Η επιλεξιμότητα των δαπανών αρχίζει από την οριστική υποβολή της αίτησης στήριξης από τον δικαιούχο στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΠΣΑΑ). Εξαιρούνται οι δαπάνες για τα γενικά έξοδα οι οποίες είναι επιλέξιμες, σύμφωνα με το άρθρο 65 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. (ΕΕ) 1303/2013, εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί και πληρωθεί από τον

δικαιούχο μετά την 1^η Ιανουαρίου 2014. Δαπάνες που πραγματοποιούνται και εξοφλούνται πριν την τελική ένταξη της πράξης, γίνονται με αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου.

Ο δικαιούχος οφείλει να ολοκληρώσει το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο της πράξης, εντός του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματός της, όπως δηλώνεται στην αίτηση στήριξης, και εντός, το πολύ, τριών (3) ετών από την στιγμή της ένταξης (και σε κάθε περίπτωση μέχρι την 30/06/2023), όπως ορίζεται στον άρθρο 4 της Υ.Α. 13215/30.11.17.

4.2 Ενδεικτικά, επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν οι πιο κάτω κατηγορίες δαπανών:

α) η κατασκευή ή βελτίωση ακίνητης περιουσίας: (Δεν αφορά την Υποδράση 19.2.4.4)

β) η αγορά νέων μηχανημάτων και εξοπλισμού μέχρι την αγοραστική αξία του περιουσιακού στοιχείου: (Δεν αφορά την Υποδράση 19.2.4.4)

γ) οι γενικές δαπάνες συνδεδεμένες με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας. Οι μελέτες σκοπιμότητας παραμένουν επιλέξιμες δαπάνες ακόμη και όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν πραγματοποιούνται δαπάνες σύμφωνα με τα στοιχεία α) και β). Η επιλεξιμότητα των συγκεκριμένων δαπανών αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου 2014 και πρέπει να αφορά μόνο το προτεινόμενο έργο και όχι τυχόν προγενέστερη μορφή του·

δ) που αφορούν άυλα στοιχεία όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού κ.λπ.·

ε) οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων (Δεν αφορά την Υποδράση 19.2.4.4), εφ' όσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(1) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα που βεβαιώνει ότι η τιμή αγοράς δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία της εδαφικής έκτασης και την αντικειμενική αξία για τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού.

(2) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

(3) Η επιλέξιμη, για συνεισφορά από τα Ταμεία, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά, για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος.

Σε περίπτωση απαλλοτριώσεων, εφαρμόζονται οι όροι που αναφέρονται στα ανωτέρω σημεία (1), (2) και (3). Ως δαπάνη αγοράς νοείται η τιμή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, η οποία καθορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια.

στ) οι δαπάνες μελετών και λοιπών υποστηρικτικών ενεργειών, οι οποίες εξειδικεύονται ως εξής:

- Δαπάνη υποβολής φακέλου (κατάθεση Αίτηση Στήριξης) μέχρι 1.000 €.
- Τεχνική στήριξη για την υλοποίηση του έργου (παρακολούθηση της διοίκησης του επενδυτικού σχεδίου) μέχρι 3.000 €.
- Μελέτη για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες για την εκτέλεση του έργου ως:
  - I. Μελέτες για την έκδοση οικοδομικής αδειας (μελέτη - επίβλεψη) μέχρι ποσοστού 10% επί του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου που αφορά την κατασκευή, τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου και τον περιβάλλοντα χώρο.
  - II. Παροχή υπηρεσιών για λοιπές υποστηρικτικές μελέτες (περιβαλλοντικές, μουσειολογικές κλπ.) σωρευτικά μέχρι του ποσού των 6.000 €.

- III. Μελέτες ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων και ενεργειακές επιθεωρήσεις για εφαρμογή συστημάτων Α.Π.Ε. μέχρι το πόσο των 1.000 €.
- IV. Μελέτες και πιστοποίηση συστημάτων ποιότητας (ISO) σωρευτικά μέχρι του ποσού των 2.500 €.

Σημειώνεται ότι για πράξεις που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 53, 55 και 56 του Καν. (Ε.Ε.) 651/2014, είναι δυνατόν να υποβληθούν για χρηματοδότηση έργα που είναι είτε δημοπρατημένα είτε συμβασιοποιημένα, καθώς και έργα για τα οποία έχει ξεκινήσει η υλοποίησή τους, αλλά δεν έχουν περατωθεί φυσικά ή εκτελεσθεί πλήρως. Στις περιπτώσεις έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις, ο έλεγχος νομιμότητας σταδίων δημοπράτησης και ανάληψης νομικής δέσμευσης θα πραγματοποιείται κατά τον διοικητικό έλεγχο του 1ου αιτήματος πληρωμής (άρθρο 13 της ΥΑ 13215/30-11-2017) και σε περίπτωση διαπίστωσης παρατυπίας ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.

Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που έχουν εκτελεστεί εργασίες προ του χρόνου έναρξης της επιλεξιμότητας δαπανών (δηλαδή πριν την οριστική υποβολή της αίτησης στήριξης από τον δυνητικό δικαιούχο στο ΟΠΣΑΑ), οι δαπάνες για τις εργασίες αυτές καθίστανται μη επιλέξιμες. Συνεπώς, είναι απαραίτητο η αίτηση στήριξης του δυνητικού δικαιούχου να συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και το συντομότερο δυνατόν, να πραγματοποιείται από την ΟΤΔ επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης του έργου, προκειμένου να γίνει η σχετική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

- 4.3 Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες η αγορά μεταφορικών μέσων (εκτός ειδικών πλήρως αιτιολογημένων περιπτώσεων, π.χ. δαπάνες που αφορούν στην μετακίνηση ευπαθών ομάδων), οι λειτουργικές δαπάνες των υποδομών, η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης, ο Φ.Π.Α. εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 69 του Καν. 1303/2013 και άρθρο 17 της 110427/ΕΥΘΥ/1020/20-10-2016 (ΦΕΚ 3521/01-11-2016, τ.Β.) Απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού).
- 4.4 Ειδικότερα, όσον αφορά στις πράξεις οι οποίες υλοποιούνται δυνάμει των Καν. (ΕΕ) 651/2014 πρέπει να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου και για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση σχεδίου, πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης από τους δικαιούχους. Ως έναρξη εργασιών ορίζεται «το πρώτο χρονικά μεταξύ είτε της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε της πρώτης νομικά δεσμευτικής ανάληψης υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού είτε άλλης ανάληψης υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση. Η αγορά γης και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών».
- 4.5 Για τα έργα δημοσίου χαρακτήρα που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, η δαπάνη εκπόνησης της σχετικής μελέτης μπορεί να είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που ο φορέας, δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή της.
Επίσης, αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής δεν πληροί τις προδιαγραφές τεχνικής επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης, ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του Ν.4412/2016 (Α' 147).
- 4.6 Σε παρεμβάσεις που σχετίζονται με ενέργειες τουριστικής ενημέρωσης, δεν δύναται να διατίθεται προς πώληση το σχετικό προϊόν, στο οποίο πρέπει να αναγράφεται ότι διανέμεται δωρεάν, σε περίπτωση που το ποσοστό στήριξης είναι 100%.
- 4.7 Το ακίνητο στο οποίο θα υλοποιηθεί το έργο, θα πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών (προσημείωση υποθήκης ή υποθήκη) και να μην εκκρεμούν διεκδικήσεις τρίτων επ' αυτού (πιστοποιητικό βαρών και μη διεκδικήσεων αντίστοιχα). Κατ' εξαίρεση, στις ακόλουθες περιπτώσεις είναι δυνατή η ύπαρξη εγγεγραμμένων βαρών όταν:

- ✓ η επενδυτική πρόταση αφορά στην τοποθέτηση εξοπλισμού ή ήπιες ενέργειες που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο,
- ✓ η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου που χορηγήθηκε μετά από φυσική καταστροφή,
- ✓ η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την υλοποίηση της πρότασης.

Σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν υποδομές απαιτούνται αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου, ή μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση ή προσύμφωνο τουλάχιστον για 15 έτη από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, επί του γηπέδου ή του αγροτεμαχίου στο οποίο πραγματοποιούνται οι επενδύσεις. Σε περίπτωση εκσυγχρονισμού, χωρίς επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή/και υλοποίησης μικρών βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου, τουλάχιστον εννιά (9) έτη από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης.

Κατά την υποβολή φακέλου συμμετοχής, στα πλαίσια της αίτησης στήριξης, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, ενώ τα συμφωνητικά θα πρέπει να προσκομίζονται πριν την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης.

- 4.8** Ως ημερομηνία λήξης της προθεσμίας επιλεξιμότητας των δαπανών, δηλαδή της ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των προτεινόμενων πράξεων ορίζεται η 30 Ιουνίου 2023.

Η ολοκλήρωση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της πράξης θεωρείται η κατάθεση του τελικού αιτήματος πληρωμής του έργου στην ΟΤΔ.

Η μη τήρηση των παραπάνω, επιφέρει την ανάκληση ένταξης της πράξης, αυτομάτως, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ενώ σε περίπτωση που έχει καταβληθεί δημόσια δαπάνη, αυτή επιστρέφεται εντόκως, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

- 4.9** Πράξεις που έχουν περατωθεί φυσικά ή εκτελεστεί πλήρως δεν είναι επιλέξιμες, ανεξάρτητα εάν έχουν εκτελεστεί ή όχι οι σχετικές πληρωμές.

- 4.10** Οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στην με αρ. πρωτ. 110427/ΕΥΘΥ/1020 (ΦΕΚ 3521/01.11.2016) τροποποίηση και αντικατάσταση της με αρ. πρωτ. 81986/ΕΥΘΥ 712/31.07.2015 (ΦΕΚ 1822/Β/24.08.2014) Υπουργική Απόφαση «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 - Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων».

- 4.11** Σε περίπτωση που μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ανωτέρω αναφερόμενη Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι αναγκαίο να υποβληθούν στοιχεία που συνάδουν με τα εξής:

(1) Το γεγονός ότι οι τοπικές αρχές αναθέτουν μία δημόσια υπηρεσία σε έναν εσωτερικό πάροχο (ακόμη και αν είχαν την ελευθερία να αναθέσουν την υπηρεσία αυτή σε τρίτους) δεν αποκλείει ενδεχόμενη νόθευση του ανταγωνισμού. Ωστόσο, πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού αποκλείεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) μία συγκεκριμένη υπηρεσία υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο (που συστάθηκε σύμφωνα με το δίκαιο της Ε.Ε.),

(β) το νόμιμο μονοπώλιο δεν αποκλείει μόνο τον ανταγωνισμό στην αγορά, αλλά και για την αγορά, υπό την έννοια ότι αποκλείει κάθε δυνατό ανταγωνιστή από το να καταστεί ο αποκλειστικός πάροχος την εν λόγω υπηρεσίας,

(γ) η υπηρεσία δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες υπηρεσίες και

(δ) ο πάροχος υπηρεσιών δεν μπορεί να δραστηριοποιηθεί (λόγω κανονιστικών ή καταστατικών περιορισμών) σε οποιαδήποτε άλλη απελευθερωμένη αγορά (είτε γεωγραφική αγορά είτε αγορά προϊόντος) ή, εάν δραστηριοποιείται σε μια άλλη αγορά ανοικτή στον ανταγωνισμό, αποκλείεται η διεπίδότηση, γεγονός που προϋποθέτει ότι χρησιμοποιούνται ξεχωριστοί λογαριασμοί, κατανέμονται δαπάνες και έσοδα με κατάλληλο τρόπο και η δημόσια χρηματοδότηση που παρέχεται για την υπηρεσία και υπόκειται στο νομικό μονοπώλιο δεν μπορεί να ωφελήσει άλλες δραστηριότητες.

(2) Εφόσον αυτό δεν μπορεί να αποδειχθεί, τότε πρέπει να εξεταστεί η μικρή επίπτωση στις συναλλαγές. Βάση του ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης, ορισμένες δραστηριότητες έχουν καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρεάζουν καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Ειδικότερα, όταν ο δικαιούχος παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και είναι απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, η δράση δεν έχει παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες διασυνοριακών επενδύσεων ή εγκατάστασης και υπάρχει το πολύ ένας αμελητέος αντίκτυπος στις αγορές και στους καταναλωτές σε γειτονικά κράτη - μέλη.

4.12 Ως μέγιστος προϋπολογισμός των υποβαλλόμενων πράξεων ορίζεται το ποσό των **600.000,00 €**, εκτός των έργων που αφορούν διαχείριση στερεών / υγρών αποβλήτων, καθώς και έργων ύδρευσης στα οποία ο μέγιστος προϋπολογισμός των υποβαλλόμενων πράξεων δύναται να ανέλθει μέχρι **2.000.000,00 €**, καθώς και των άυλων ενεργειών, στα οποία ο μέγιστος προϋπολογισμός των υποβαλλόμενων πράξεων δύναται να ανέλθει μέχρι **50.000,00 €** (βλ. Άρθρο 4 ΚΥΑ2635/20-9-2017/ΦΕΚ 3313/17, ανάλογα με την υποδράση και την πράξη). Ως άυλες πράξεις χαρακτηρίζονται οι πράξεις οι οποίες δεν αφορούν στη δημιουργία υποδομών ή σε επενδύσεις.

4.13 Οποιαδήποτε αύξηση του κόστους της πράξης, βαρύνει αποκλειστικά και μόνο το δικαιούχο, εκτός των περιπτώσεων που αυτή ανακύπτει από σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις όπως αύξηση συντελεστών ΦΠΑ, αύξηση των τιμολογίων των δημοσίων έργων, με την επιφύλαξη του ανώτατου συνολικού κόστους ανά δράση.

4.14 Έργα με έσοδα: Συμπληρώνεται κατά περίπτωση, για να προσδιοριστεί το τυχόν έλλειμμα χρηματοδότησης (**αφορά και επενδύσεις κάτω του 1.000.000,00 €**)

Προκειμένου να καθοριστούν τα δυνητικά «καθαρά έσοδα» που παράγει η πράξη μετά την ολοκλήρωσή της και ενδεχομένως και κατά τη διάρκεια υλοποίησής της, διενεργείται από τον δικαιούχο χρηματοοικονομική ανάλυση σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες που είναι συνημμένες στην παρούσα πρόσκληση Ο_Ε.Ι_4 «Οδηγίες για τον υπολογισμό των καθαρών εσόδων για Πράξεις των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020»).

4.15 Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας: Δεν αφορά τις παρούσες υποδράσεις

4.16 Δαπάνες βάσει απλοποιημένου κόστους: Δεν αφορά τις παρούσες υποδράσεις

5 ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

- 5.1 Η αίτηση στήριξης υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣΑΑ (www.opsaa.gr/RDIIS) συνοδευόμενη από τα δικαιολογητικά/έγγραφα για τα οποία ορίζεται ως υποχρεωτική η ηλεκτρονική υποβολή. **Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται τα στελέχη του δυνητικού δικαιούχου, να διαθέτουν ατομικό κωδικό πρόσβασης στο ΟΠΣΑΑ.**

Οδηγίες για την έκδοση κωδικού χρήστη στο ΟΠΣΑΑ βρίσκονται στην ηλεκτρονική δ/νση του ΟΠΕΚΕΠΕ (www.opekepe.gr), στον σύνδεσμο «ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ», «ΟΠΣΑΑ 2014 - 2020 (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης)», Οδηγίες για την πρόσβαση των Δικαιούχων Δημοσίων Έργων στο ΟΠΣΑΑ ή στο http://www.opekepe.gr/doc/June2010/odhgies_prosbash_dikaiouewn_opsaa_2_ekdosh.pdf

Η προθεσμία υποβολής δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 60 ημερών από την δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Τα δικαιολογητικά/έγγραφα για τα οποία είναι υποχρεωτική η ηλεκτρονική υποβολή, εμφανίζονται στο ΟΠΣΑΑ με την ένδειξη: «ΝΑΙ» στο πεδίο: «Υποχρέωση επισύναψης». Τα δικαιολογητικά/έγγραφα, τα οποία δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά εμφανίζονται στο ΟΠΣΑΑ με την ένδειξη: «ΟΧΙ» στο πεδίο: «Υποχρέωση επισύναψης».

Το σύνολο των απαραίτητων δικαιολογητικών για κάθε υποδράση αναφέρονται στους σχετικούς Πίνακες του παραρτήματος στα συνημμένα της παρούσας πρόσκλησης (βλ. Οδηγό διοικητικού ελέγχου αιτήσεων στήριξης).

Επιπλέον, η υπογεγραμμένη αίτηση στήριξης και όλα τα δικαιολογητικά/έγγραφα υποβάλλονται στην ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α., στη διεύθυνση Κωνσταντινουπόλεως 8, 66133 Δράμα.

Η ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να ζητήσει, σε πρωτότυπο, ένα δικαιολογητικό για το οποίο αμφιβάλλει για την γνησιότητά του, ή τα σχέδια σε ηλεκτρονική μορφή, στο αρχικό λογισμικό που παρήχθησαν.

- 5.2 Για δράσεις που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση τα εξής στοιχεία:

Εθνική νομοθεσία βάσει της οποίας καταδεικνύεται ότι οι εν λόγω υποδομές αποτελούν «φυσικό μονοπώλιο», καθώς έχει ανατεθεί μόνο στους εν λόγω φορείς η αρμοδιότητα κατασκευής των σχετικών έργων. Η προσκόμιση της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης περί απουσίας άμεσου ανταγωνισμού για τις συγκεκριμένες υποδομές και περί αμελητέας ιδιωτικής χρηματοδότησης στον τομέα των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Όσον αφορά στην προϋπόθεση περί υποδομής που δεν είναι σχεδιασμένη να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή κλάδο αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της, είναι αναγκαίο από τις αιτήσεις χρηματοδότησης και τα συνοδευτικά έγγραφα να διασφαλίζεται ότι τα προς ένταξη έργα εξυπηρετούν μια γεωγραφική περιοχή στο σύνολό της, προκειμένου να παρέχονται οφέλη για το σύνολο της κοινωνίας και να διασφαλίζεται η αποτροπή της εύνοιας συγκεκριμένης επιχείρησης ή κλάδου δραστηριότητας.

- 5.3 Ημερομηνία έναρξης ηλεκτρονικής υποβολής πρότασης: **03/04/2018**.

Ημερομηνία λήξης ηλεκτρονικής υποβολής πρότασης: **15/10/2018**.

Επισημαίνεται ότι όλα τα δικαιολογητικά και έγγραφα θα πρέπει να έχουν ημερομηνία έως τη Δευτέρα 15/10/2018 και δίδεται προθεσμία για να κατατεθεί ο «φυσικός φάκελος», δηλαδή η πρωτότυπη αίτηση στήριξης, τα πρωτότυπα έγγραφα και τα αντίγραφα που συνοδεύουν και τεκμηριώνουν την αίτηση στήριξης έως τη Δευτέρα **22/10/2018** και ώρα **14:00**.

Δεν θα γίνονται δεκτές αιτήσεις στήριξης εκτός των ανωτέρω προθεσμιών και αιτήσεις για τις οποίες δεν έχει προηγηθεί η ηλεκτρονική υποβολή της πρότασης στο ΟΠΣΑΑ.

5.4 Ειδικότερα, **η ηλεκτρονική υποβολή στο ΟΠΣΑΑ**, περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

(i) Αίτηση Στήριξης (επισυνάπτεται υπόδειγμα).

Λοιπά στοιχεία: Όπως προσδιορίζονται αναλυτικά στα Απαιτούμενα Δικαιολογητικά (με την ένδειξη «Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ») στον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου Αιτήσεων Στήριξης.

(ii) Όλα τα ανωτέρω υποβάλλονται σε **μορφή αρχείου τύπου pdf**.

Στην ΟΤΔ, εκτός της υπογεγραμμένης αίτησης στήριξης, υποβάλλονται ταχυδρομικά σε έντυπη μορφή όλα τα υποχρεωτικά δικαιολογητικά (ακόμα και αυτά που έχουν υποβληθεί σε ηλεκτρονική μορφή), καθώς και κάθε άλλο δικαιολογητικό το οποίο θεωρεί ο δικαιούχος ότι πρέπει να υποβάλλει με την πρότασή του (π.χ. συνδεδεμένο με κριτήριο βαθμολόγησης). Σημειώνεται ότι το παράρτημα της αίτησης στήριξης υποβάλλεται τόσο σε έντυπη, όσο και σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. CD) μαζί με τον έντυπο φάκελο.

Εφόσον η αίτηση υποβληθεί επιτυχώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της υποβολής.

Οι δυνητικοί δικαιούχοι λαμβάνουν αυτοματοποιημένο email από το ΟΠΣΑΑ που τους ενημερώνει πως η αίτηση στήριξής τους, «υποβλήθηκε επιτυχώς στην ημερομηνία..... και έλαβε τον κωδικό .....

Η ορθή καταχώρηση και υποβολή της αίτησης στη διαδικτυακή εφαρμογή, η πληρότητα του ηλεκτρονικού φακέλου και η εμπρόθεσμη οριστικοποίηση της είναι της αποκλειστικής ευθύνης των αιτούντων.

Με την υποβολή της αίτησης στήριξης, οι αιτούντες αποδέχονται την περαιτέρω επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων.

5.5 **Διόρθωση - ανάκληση αιτήσεων στήριξης πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής**

Οι αιτούντες μπορούν να διορθώνουν την αίτηση στήριξης και τα συνυποβληθέντα δικαιολογητικά, ακόμη και μετά την οριστική υποβολή της, εφόσον δεν έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση. Για το σκοπό αυτό ακολουθούν τη διαδικασία που προβλέπεται, κατά περίπτωση, στο ΟΠΣΑΑ.

Εφόσον η διόρθωση αφορά και σε δικαιολογητικά που έχουν ήδη υποβληθεί σε έντυπη μορφή, αυτά αποστέλλονται εκ νέου στην ΟΤΔ για την αντικατάστασή τους.

Πέραν των ανωτέρω οι αιτούντες δύναται να ανακαλέσουν την αίτησης στήριξης εν όλο ή εν μέρει μετά από σχετικό αίτημά τους, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καν. 809/2014. Η ανάκληση επαναφέρει τον αιτούντα στη θέση που βρίσκονταν πριν υποβάλλει τα εν λόγω έγγραφα ή τμήματα των εν λόγω εγγράφων που ανακαλεί.

6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

6.1 Ο διοικητικός έλεγχος (αξιολόγηση) των υποβληθεισών αιτήσεων στήριξης πραγματοποιείται μέσω του ΟΠΣΑΑ και η αξιολόγηση είναι συγκριτική.

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου δύναται να ζητηθεί, η υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση του σχετικού εγγράφου στον δυνητικό δικαιούχο.

Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία, προβλέπονταν στην πρόσκληση, εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης και διορθώνουν προφανή σφάλματα της αίτησης στήριξης ή/και των δικαιολογητικών που τη συνοδεύουν.

Οι διευκρινίσεις είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.

Σε κάθε περίπτωση υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ τα συμπληρωματικά στοιχεία και οι διευκρινίσεις, για τα οποία ορίζεται ως υποχρεωτική η ηλεκτρονική τους υποβολή τους και ταυτόχρονα ο δικαιούχος ενημερώνει με υπογεγραμμένη επιστολή υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινίσεων, την ΟΤΔ, εντός της οριζόμενης από την πρόσκληση προθεσμίας. Τα συμπληρωματικά στοιχεία και οι διευκρινίσεις στοιχείων, για τα οποία δεν ορίζεται ως υποχρεωτική η ηλεκτρονική υποβολή τους στο ΟΠΣΑΑ, υποβάλλονται συνημμένα της υπογεγραμμένης επιστολής υποβολής και συμπληρώνουν τον φάκελο της αίτησης στήριξης.

- 6.2** Αρχικά ελέγχεται από Επιτροπή της ΟΤΔ η εμπρόθεσμη υποβολή, η επιλεξιμότητα του δικαιούχου, η συμμόρφωση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τις δεσμεύσεις και άλλες υποχρεώσεις που συνδέονται με την ενέργεια για την οποία ζητείται στήριξη, σύμφωνα με τον «Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου Αιτήσεων Στήριξης».
- 6.3** Στη συνέχεια οι αιτήσεις βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια επιλογής και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός και το ισχύον ποσοστό στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών, όπου απαιτείται.
- 6.4** Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται σε κατάλληλο φύλλο διοικητικού ελέγχου κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΟΠΣΑΑ.
- 6.5** Με βάση τα ως άνω αποτελέσματα οι επιτροπές συντάσσουν πίνακα αποτελεσμάτων, στον οποίο περιλαμβάνονται οι παραδεκτές - βαθμολογηθείσες και οι μη παραδεκτές αιτήσεις στήριξης. Οι παραδεκτές αιτήσεις κατατάσσονται με φθίνουσα βαθμολογική σειρά, ανά υποδράση. Στον πίνακα κατάταξης περιλαμβάνονται:
1. οι αιτήσεις που **κρίνονται παραδεκτές** προς στήριξη, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη από το 30% της μέγιστης δυνατής, ήτοι 30.
  2. το **οικονομικό αντικείμενο** των αιτήσεων, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.
  3. οι αιτήσεις οι οποίες, πληρούν μεν τα απαιτούμενα κριτήρια, αλλά **δεν κρίνονται καταρχήν παραδεκτές**, λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υποδράση.
  4. οι αιτήσεις που **κρίνονται μη παραδεκτές** προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους.
- 6.6** Ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης πραγματοποιεί δειγματοληπτικό έλεγχο και η ΟΤΔ δημοσιοποιεί τον τελικό πίνακα αποτελεσμάτων. Ο τελικός πίνακας αποτελεσμάτων συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΟΠΣΑΑ.
- Οι αιτήσεις που κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη, σύμφωνα με το σημείο 1 της παραγράφου 6.5, εντάσσονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, σύμφωνα με την παράγραφο 6.7.
- Οι δυνητικοί δικαιούχοι λαμβάνουν αυτοματοποιημένο email από το ΟΠΣΑΑ που τους ενημερώνει για το αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου (θετικό ή αρνητικό). Στην περίπτωση που το αποτέλεσμα είναι αρνητικό, το αυτοματοποιημένο e-mail παραπέμπει τους δυνητικούς υποψηφίους στο σύνδεσμο του ΟΠΣΑΑ ώστε να ενημερωθούν για τους λόγους απόρριψης καθώς και για το δικαίωμα, την προθεσμία και τόπο υποβολής της προσφυγής.

Οι δυνητικοί δικαιούχοι έχουν δικαίωμα **ενδικοφανούς προσφυγής** κατά του τελικού Πίνακα Αποτελεσμάτων, η οποία υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ και αποστέλλει το αποδεικτικό κατάθεσης στην ΟΤΔ. Η **προσφυγή υποβάλλεται εντός 15 ημερών** από την κοινοποίηση στον δικαιούχο, του τελικού Πίνακα Αποτελεσμάτων και εξετάζεται από επιτροπή προσφυγών της ΟΤΔ.

Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών από την επιτροπή προσφυγών, συντάσσεται ο τελικός πίνακας κατάταξης της αρχικής αξιολόγησης και εγκρίνεται, με απόφαση της ΕΔΠ, με τις τελικά επιλεγμένες αιτήσεις στήριξης.

Η ΟΤΔ ενημερώνει ατομικά όλους τους αιτούντες για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των προσφυγών, με απόδειξη παραλαβής.

- 6.7** Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη εκδίδεται απόφαση ένταξης πράξεων, με την οποία κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη του ΠΑΑ κατά την έννοια του άρθρου 2.(9) Καν. (ΕΕ) 1303/2013. Η **έκδοση απόφασης ένταξης** της πράξης (συνημμένο υπόδειγμα) πραγματοποιείται στο ΟΠΣΑΑ με ευθύνη της ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και δύναται να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες πράξεις. Η εν λόγω απόφαση εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η Απόφαση αναρτάται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ, και κοινοποιείται στην ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.

Η ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε. αποστέλλει στους δικαιούχους την Απόφαση Ένταξης, η οποία **ενέχει ισχύ σύμβασης**, ταχυδρομικά, με απόδειξη παραλαβής και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

Είναι δυνατό για μια πράξη να αρθεί η ένταξή της από το ΠΑΑ 2014-2020 λόγω τεκμηριωμένων αδυναμιών εκτέλεσής της ή μη τήρησης των όρων της σχετικής Απόφασης Ένταξης Πράξης.

Οι δικαιούχοι έχουν το δικαίωμα να αποσύρουν, ανά πάσα στιγμή την αίτηση στήριξης που έχουν υποβάλει, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων.

7. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

- 7.1** Για αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με την υποβολή των προτάσεων, την συμπλήρωση των αιτήσεων στήριξης και άλλες διευκρινίσεις υπεύθυνοι είναι οι κ.κ. Μανόλης Χατζόπουλος και Δρ Νικόλαος Θωμαΐδης, τηλέφωνο: 2521047610, e-mail: aned@otenet.gr.

- 7.2** Περαιτέρω πληροφορίες για το ΠΑΑ 2014-2020, το σύστημα διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020, το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των πράξεων που εντάσσονται στο ΠΑΑ 2014-2020, τους κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων, καθώς και οποιαδήποτε πληροφορία για την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, βρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.agrotikianaptixi.gr ή στην **ιστοσελίδα της ΟΤΔ** www.aned.gr. Οι ανωτέρω δικτυακοί τόποι αποτελούν βασικό εργαλείο επικοινωνίας της ΟΤΔ με το σύνολο των ενδιαφερομένων για το ΠΑΑ 2014-2020 και ανακοινώνεται σε αυτόν κάθε σχετική πληροφορία.

- 7.3** Η ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και η ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α., μεριμνούν για την ευρεία δημοσιοποίηση, μέσω του τύπου και ηλεκτρονικά, της πρόσκλησης, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι δυνητικοί δικαιούχοι έλαβαν έγκαιρα γνώση για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της πρόσκλησης. Επιπλέον, η πρόσκληση αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ ή/και της ΟΤΔ ή/και του ΕΣΠΑ και κοινοποιείται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Σε κάθε περίπτωση, τηρείται αρχείο με τα αποδεικτικά στοιχεία δημοσιοποίησής της.

Για τις περιπτώσεις δικαιούχων που έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα υλοποίησης των προκηρυσσόμενων μέτρων/υπομέτρων/δράσεων, η πρόσκληση αποστέλλεται σε αυτούς και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ και της ΟΤΔ.

Το κείμενο που δημοσιεύεται μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή, είτε από την έδρα των εμπλεκόμενων φορέων, είτε μέσω του διαδικτύου.

Η περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατ' ελάχιστον να δημοσιευθεί μία φορά σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας στην περιοχή παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος.

Επίσης, ενδείκνυται η λήψη πρόσθετων μέτρων δημοσιοποίησης, όπως:

- οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης,
- οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (Help Desk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους δυνητικούς δικαιούχους.

Ο Πρόεδρος της ΕΔΠ CLLD/LEADER Ν. Δράμας

ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ ΠΑΤΑΚΑΚΗΣ

Συνημμένα:

Τα παρακάτω συνημμένα βρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.agrotikianaptixi.gr ή/και της ΟΤΔ Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.: www.aned.gr

1. Υπόδειγμα Αίτησης στήριξης / Παράρτημα αίτησης στήριξης.
2. Οδηγός Διοικητικού Ελέγχου Αιτήσεων Στήριξης (Περιέχει μεταξύ άλλων Κριτήρια Επιλεξιμότητας, Κριτήρια Επιλογής, Διευκρινήσεις επί των κριτηρίων, Απαιτούμενα Δικαιολογητικά κλπ.).
3. Υπόδειγμα Σχεδίου Απόφασης Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα (εφόσον απαιτείται).
4. Υπόδειγμα χρηματοοικονομικής ανάλυσης υπολογισμού καθαρών εσόδων και οδηγίες συμπλήρωσης για τα έργα που παράγουν έσοδα (εφόσον απαιτείται).
5. Οδηγίες συμπλήρωσης Ε.Ι.1_4 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ_ΚΑΘΑΡΩΝ_ΕΣΟΔΩΝ_ΠΡΑΞΕΩΝ_300715.
6. Οδηγός ΕΣΠΑ 2014-2020 για την αρχική αξιολόγηση της ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης στην πράξη (Ο.Ι.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_III_ΚΡΑΤΙΚΕΣ_ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ_v1_301015).
7. Οδηγός ΕΣΠΑ 2014-2020: Εξασφάλιση Προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία (Ο.Ι.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_II_ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ_ΑΜΕΑ_v1_301015).
8. Πίνακας Συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της ΚΥΑ Έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Επιπτώσεων του ΠΑΑ 2014-2020.
9. Πίνακας αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης (Δ1).
10. Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών (Δ2).
11. Υπόδειγμα Απόφασης Ένταξης.
12. Υπόδειγμα Απόρριψης.
13. Ερωτηματολόγιο κρατικών ενισχύσεων έργων πολιτισμού.
14. Ερωτηματολόγιο κρατικών ενισχύσεων έργων σύγχρονου πολιτισμού.
15. Πλαίσιο Κρατικών Ενισχύσεων για έργα πόσιμου ύδατος
16. Πίνακας περιεχομένων φακέλου Δημόσιας Σύμβασης.
17. Προδιαγραφές μελέτης αισθητικής αναβάθμισης οικισμών.
18. Πίνακας τιμών μονάδος οικοδομικών εργασιών Αναπτυξιακής Δράμας - Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α.
19. Υπολογισμός αναλυτικού προϋπολογισμού οικοδομικών εργασιών.
20. Απόσπασμα Αναμορφωμένου Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER N. Δράμας.
21. Υπουργική Απόφαση 13215/2017 (ΦΕΚ 4285/Β/8-12-2017) «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων».
22. Το υπ. αρ. 2203/14.03.2018 έγγραφο της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 με θέμα «Κατηγορίες δαπανών μελετών και υποστηρικτικών ενεργειών της ΥΑ 13215/30-11-2017 (ΦΕΚ 4285/Β'/8-12-2017) «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων».
23. Το υπ. αρ. 823/14.03.2018 έγγραφο της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 με θέμα «Διευκρινίσεις επί της εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων».
24. Σχέδιο επιστολής για την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινίσεων (αν απαιτούνται) από τον υποψήφιο δικαιούχο για την εξέταση της αίτησης στήριξης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Οι δικαιούχοι πράξεων που θα ενταχθούν στο ΠΑΑ αναλαμβάνουν την τήρηση των παρακάτω υποχρεώσεων:

1. ΤΗΡΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

- (i) Να τηρούν την Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία κατά την εκτέλεση της πράξης και ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, την αειφόρο ανάπτυξη, τις κρατικές ενισχύσεις, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τη μη διάκριση και την προσβασιμότητα Ατόμων με Αναπηρίες.
- (ii) Να τηρούν τους όρους ή περιορισμούς που τίθενται, από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του ΠΑΑ 2014-2020 όπως ισχύει κάθε φορά, από το ειδικό θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της πράξης (ΥΑ 13215/30-11-2017 (ΦΕΚ 4285/Β' /8-12-2017)).

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

- (i) Να τηρούν τους όρους της Απόφασης Ένταξης και τις υποχρεώσεις, όπως αυτές απορρέουν από το άρθρο 20 της ΥΑ13215/30-11-2017 (ΦΕΚ 4285/Β' /8-12-2017).
- (ii) Να τηρούν το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της πράξης, όπως αυτό αποτυπώνεται στην απόφαση ένταξης της πράξης.

Σε περιπτώσεις δημοσίων έργων που οι οριστικές μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης, δεν έχουν υποβληθεί με την αίτηση στήριξης, τότε θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός εξαμήνου από την Απόφαση Ένταξης του έργου, ενώ δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του προϋπολογισμού της προτεινόμενης πράξης που περιλήφθηκε στην αίτηση στήριξης. Σε αντίθετη περίπτωση ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.

Οι δικαιούχοι **οφείλουν να υποβάλλουν τουλάχιστον ένα αίτημα πληρωμής, εντός ενός έτους από την ημερομηνία της απόφασης ένταξης της πράξης, ύψους τουλάχιστον 10%**, της Δημόσιας Δαπάνης της πράξης. Η παραπάνω προθεσμία ισχύει με την επιφύλαξη δικαστικών ή διοικητικών αποφάσεων που αναστέλλουν την υλοποίηση της πράξης ή λόγω ανωτέρας βίας.

Οι δικαιούχοι **οφείλουν να ολοκληρώσουν το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο** της πράξης, εντός του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματός της, όπως δηλώνεται στην αίτηση στήριξης, και εντός, **το πολύ, τριών (3) ετών από την στιγμή της ένταξης**. Σε κάθε περίπτωση μέχρι την 30-06-2023.

Σε πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει παράταση του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος της πράξης, η οποία εγκρίνεται από τις ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και δεν μπορεί να υπερβαίνει την 30-06-2023 και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την αρχική καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της πράξης. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μιας πράξης μπορεί να παραταθεί για έξι (6) ακόμα μήνες, μετά από έγκριση της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από με αιτιολογημένη αίτηση του δικαιούχου προς αυτή. Σε κάθε περίπτωση οι παραπάνω παρατάσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν την 30-06-2023.

Υπερβάσεις του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των έργων δύνανται να επιφέρουν την επιβολή στο δικαιούχο λήψης διορθωτικών μέτρων εντός συγκεκριμένων προθεσμιών, αλλά και την ανάκληση της απόφασης ένταξης της εν λόγω πράξης ή τροποποίηση της απόφασης ένταξης στην οποία περιλαμβάνονταν (όταν η απόφαση ένταξης αφορά πολλές πράξεις).

- (iii) Να διασφαλίζουν το λειτουργικό αποτέλεσμα της πράξης, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για το σκοπό αυτό, με βάση το κανονιστικό πλαίσιο του φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης και των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων του, στην περίπτωση που ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης της πράξης δεν ταυτίζεται με το δικαιούχο αυτής.

- (iv) Να λαμβάνουν έγκριση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για τις διαδικασίες της διακήρυξης, ανάθεσης και τροποποίησης δημοσίων συμβάσεων και τροποποίησης της νομικής δέσμευσης σε έργα που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις. *Στις περιπτώσεις πράξεων που εκτελούνται με ίδια μέσα, ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει σχέδιο απόφασης για την εκτέλεση του έργου με ίδια μέσα πριν την υπογραφή του, και να υποβάλλει αίτημα εξέτασης για τροποποιήσεις αυτής. Στις περιπτώσεις αρχαιολογικών έργων, ο δικαιούχος κοινοποιεί την απόφαση αυτεπιστασίας.*
- (v) Να ενημερώνουν έγκαιρα την ΟΤΔ σχετικά με την εξέλιξη της πράξης, για την υλοποίησή της και να αποστέλλουν όλα τα σχετικά έγγραφα που αφορούν στη φυσική και οικονομική υλοποίηση της πράξης έως και την ολοκλήρωσή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο του μέτρου/υπομέτρου/δράσης ή/και τις απαιτήσεις της/ου ΟΤΔ.
- (vi) Να πραγματοποιούν όλες τις απαραίτητες ενέργειες, για την ενημέρωση του ΟΠΣΑΑ με τα δεδομένα και έγγραφα των πράξεων που υλοποιούν και ειδικότερα τα δεδομένα και έγγραφα προγραμματισμού και υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου και των δεικτών.
- (vii) Να διασφαλίζουν την ακρίβεια, την ποιότητα και πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλουν στο ΟΠΣΑΑ, σύμφωνα με το χρονικό πλαίσιο που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις.
- (viii) Να παράσχουν στη διαχειριστική αρχή και/ή στους εξωτερικούς αξιολογητές του ΠΑΑ ή άλλους φορείς που έχουν εξουσιοδοτηθεί να εκτελούν καθήκοντα για λογαριασμό της, όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος, ιδίως σε σχέση με την επίτευξη καθορισμένων στόχων και προτεραιοτήτων.
- (ix) Για έργα κατασκευής δικτύων ύδρευσης / αποχέτευσης & επεξεργασίας λυμάτων οι δικαιούχοι των πράξεων που θα ενταχθούν πρέπει να τηρούν ξεχωριστούς λογαριασμούς και να προβαίνουν σε κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και των εσόδων, ώστε να διασφαλιστεί ότι «η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει άλλες δραστηριότητες».

3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

- (i) Να τηρούν ξεχωριστή λογιστική μερίδα για την πράξη στην οποία θα καταχωρούνται όλες οι δαπάνες που αντιστοιχούν πλήρως προς τις δαπάνες που δηλώνονται στην ΟΤΔ μέσω των αιτήσεων πληρωμής.
- (ii) Να υποβάλλουν (εφόσον απαιτείται από τη φύση του έργου) στην ΟΤΔ, μετά την ολοκλήρωση της πράξης:
  - α) στοιχεία για τους δημιουργούμενους τόκους από τη χρηματοοικονομική διαχείριση των διατιθέμενων πόρων.
  - β) επικαιροποιημένη χρηματοοικονομική ανάλυση για τον προσδιορισμό των καθαρών εσόδων για τα έργα που παράγουν έσοδα, εφόσον για τον προσδιορισμό των καθαρών εσόδων εφαρμόζεται η εν λόγω μέθοδος.

Στην περίπτωση πράξης / έργου όπου ο υπολογισμός των καθαρών εσόδων του βασίζεται στη μέθοδο του κατ' αποκοπή ποσοστό (flat rate) δεν απαιτείται να γίνει κάποια προσαρμογή στο ποσοστό χρηματοδότησης της πράξης στην τελική αίτηση πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος.

Στην περίπτωση πράξης / έργου που δεν είναι αντικειμενικά δυνατή η εκ των προτέρων εκτίμηση των εσόδων, ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει ετησίως στοιχεία για τα καθαρά έσοδα της πράξης για περίοδο τριών ετών από την ολοκλήρωσή της έως την προθεσμία για την υποβολή της έκθεσης ολοκλήρωσης του ΠΑΑ, αναλόγως με το ποια χρονική στιγμή προηγείται.

Στην περίπτωση πράξης, η οποία παράγει άμεσα έσοδα μόνο κατά την υλοποίησή της, τα οποία ωστόσο δεν ελήφθησαν υπόψη κατά το χρόνο έγκρισης της πράξης, η επιλέξιμη δαπάνη

της πράξης μειώνεται κατά τα καθαρά έσοδα που παρήχθησαν άμεσα κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, το αργότερο κατά την αίτηση τελικής πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος.

- (iii) Σε περίπτωση που απαιτείται ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου, σε ότι αφορά τη πράξη, αυτή μπορεί να προέρχεται από ίδια κεφάλαια ή τραπεζικό δανεισμό ή/και συνδυασμό τους. Η απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής δύναται να τεκμηριώνεται, είτε με υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου, είτε με σχετικό τραπεζικό έγγραφο.

4. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ - ΕΛΕΓΧΟΙ

- (i) Να θέτουν στη διάθεση, εφόσον ζητηθούν, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης των πράξεων και για όσο χρόνο ο δικαιούχος υποχρεούται για την τήρησή τους, όλα τα έγγραφα, δικαιολογητικά και στοιχεία της πράξης, στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ, ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ΟΠΕΚΕΠΕ, Επιτροπή Παρακολούθησης και σε όλα τα ελεγκτικά όργανα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (ii) Να αποδέχονται επιτόπιες επισκέψεις από την ΟΤΔ και τους αρμόδιους με την υλοποίηση της πράξης φορείς και επιτόπιους ελέγχους από όλα τα αρμόδια εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα, τόσο στην έδρα τους, όσο και στους χώρους υλοποίησης της πράξης, και να διευκολύνουν τον έλεγχο προσκομίζοντας οποιοδήποτε στοιχείο που αφορά την εκτέλεση της πράξης, εφόσον ζητηθούν.
- (iii) Να τηρούν τις ακόλουθες μακροχρόνιες δεσμεύσεις, προκειμένου οι πράξεις να διατηρήσουν το δικαίωμα της συνεισφοράς των Ταμείων:

Για όλες τις πράξεις που υλοποιούνται στα πλαίσια της παρούσας πρόσκλησης, εντός πέντε (5) ετών από την τελική πληρωμή να μην επέλθει:

- ✓ παύση ή μετεγκατάσταση της δραστηριότητας εκτός της περιοχής του τοπικού προγράμματος
- ✓ αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα
- ✓ ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους. Ως ενδεικτική περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής αναφέρεται και η διαπίστωση περί πλημμελούς συντήρησης των έργων από τους δικαιούχους, με αποτέλεσμα αυτά να μην είναι πλέον λειτουργικά.

Οι δικαιούχοι υποχρεούνται κάθε έτος και στα πλαίσια της διάρκειας των μακροχρονίων υποχρεώσεων τους, να αποστέλλουν ηλεκτρονικά ή εγγράφως στην ΟΤΔ, αποδεικτικά τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεών τους, έως τις 31-12-2023 και στο μετέπειτα χρονικό διάστημα των μακροχρονίων υποχρεώσεων τους στην ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Η τήρηση των μακροχρονίων υποχρεώσεων ελέγχεται, μετά την ολοκλήρωση της πράξης, από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

- (i) Να αποδέχονται ότι τα στοιχεία τους θα δημοσιοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 111 του Καν. 1306/2013 και ότι τα στοιχεία ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις αρχές ελέγχου και διερεύνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Χώρας. Σε κάθε περίπτωση τηρούνται οι διατάξεις της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και του Καν. (ΕΚ) 45/2001 περί προστασίας των δεδομένων.
- (ii) Να λαμβάνουν όλα τα μέτρα πληροφόρησης/δημοσιότητας που προβλέπονται στο άρθρο 25 της ΥΑ13215/30-11-2017 (ΦΕΚ 4285/Β'/8-12-2017), όπως ισχύει και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΥΔ ΠΑΑ που αναφέρονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014-2020 ή/και της ΟΤΔ.

6. ΑΠΟΔΟΧΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Να αποδέχονται ότι τα μηνύματα που αποστέλλονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση που έχουν δηλωθεί στην αίτηση στήριξης επέχουν θέση κοινοποίησης και συνεπάγονται την έναρξη όλων των έννομων συνεπειών και προθεσμιών.

7. ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Η μη τήρηση των υποχρεώσεων της απόφασης ένταξης, δύναται να επιφέρει την ανάκληση της απόφασης ένταξης και την επιβολή των διατάξεων για την ανάκτηση των ποσών ως αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων.

Στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται ότι ο δικαιούχος δηλώνει ψευδή στοιχεία προκειμένου να λάβει ενίσχυση ή δεν δηλώνει τα απαραίτητα στοιχεία λόγω αμελείας, η στήριξη δεν καταβάλλεται ή ανακτάται εξ' ολοκλήρου.

Επιπλέον, ο δικαιούχος που δηλώνει ψευδή στοιχεία προκειμένου να λάβει ενίσχυση, αποκλείεται από το υπομέτρο 19.2 για το ημερολογιακό έτος της διαπίστωσης καθώς και για το επόμενο.

Δεν επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις όταν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε ανωτέρα βία, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. (ΕΕ) 640/2014.